

STUDIJA O PRIRODNIM POTENCIJALIMA

RIJEKE SKRBUŠA U SELU MUJIĆA REČINE, KOLAŠIN

Luka Dedić

10/6/22

“Halting and Mitigating the Impacts of
Hydropower in the Western Balkans”

**STUDIJA O PRIRODNIM POTENCIJALIMA
RIJEKE SKRBUŠA U SELU MUJIĆA REČINE,
KOLAŠIN**

Pripremio: Luka Dedić

Ova studija je urađena uz pomoć WWF Adria.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
1.1 Informacije o projektu	3
1.2 Opšti i posebni ciljevi studije	3
1.3 Metodologija izrade studije	4
1.4 Očekivani rezultati nakon izrade studije	4
2. RIJEKA SKRBUŠA I SELO MUJIĆA REČINE, KOLAŠIN	5
2.1. O selu Mujića Rečine	5
2.2. O rijeci Skrbuša (Rečinska rijeka)	6
3. ZNAČAJ RIJEKA	7
4. UNIŠTAVANJE RIJEKA	8
5. ZAKLJUČAK I PREPORUKE	9

1 UVOD

Studija o prirodnim potencijalima rijeke Skrbuša u selu Mujića Rečine, Kolašin je dio projekta “Halting and Mitigating the Impacts of Hydropower in the Western Balkans” koji finansira WWF adria, a sprovodi ga NVO Glas u saradnji sa NVO Eko-tim. Projekat se sprovodi u cilju borbe protiv izgradnje mHE Skrbuša, Kolašin.

Ovom studijom žele se sagledati prirodni potencijali rijeke Skrbuše za zdrav život i izvore prihoda mještana sela Mujića Rečine, Kolašin.

1.1. Informacije o projektu

Studija o prirodnim potencijalima rijeke Skrbuša u selu Mujića Rečine je nastala u okviru projekta “Halting and Mitigating the Impacts of Hydropower in the Western Balkans”. Opšti cilj projekta borba protiv izgradnje mini hidroelektrane na rijeci Skrbuša. Projektom se žele obučiti mještani i mladi aktivisti o značaju rijeka u lokalnoj zajednici i eko-aktivizmu, medijskoj pismenosti i korišćenju društvenih mreža u cilju podizanja eko-svijesti i eko-aktivizma, nenasilnoj direktnoj akciji i građanskoj neposlušnosti, kao i kroz ovu studiju promovisati značaj prirodnih potencijala rijeke Skrbuša i njihovog korištenja na pravi način.

1.2. Opšti i posebni ciljevi studije

Opšti cilj studije je promocija prirodnih potencijala rijeke Skrbuša za zdrav život i izvore prihoda mještana sela Mujića Rečine, Kolašin.

Posebni ciljevi studije su:

- a) Podizanje svijesti lokalne zajednice o značaju prirodnih potencijala rijeke Skrbuša i njihovog korištenja na pravi način;
- b) Podsticaj razvoja eko-turizma;
- c) Podsticaj razvoja poljoprivrede i ribolova;
- d) Odbrana rijeke Skrbuša od uništavanja njenih prirodnih resursa izgradnjom mini hidroelektrane.

1.3. Metodologija izrade studije

Teoretsko-metodološki instrumentarij, primijenjen u ovoj studiji, predstavlja proceduralni i metodološki okvir sa popisom metoda, koje su se koristile za realizaciju postavljenih ciljeva i zadataka.

Za potrebe studije standardizovani proces upravljanja prirodnim potencijalima prilagodiće se ciljevima studije pa u tom smislu obuhvatiti sledeće:

- a) Komunikaciju i konsultovanje;
- b) Utvrđivanje konteksta;
- c) Utvrđivanje prirodnih potencijala;
- d) Analiza trenutnog stanja.

U studiji će biti primijenjene i naučne metode:

- a) Metoda analize sadržaja;
- b) Induktivna i deduktivna metoda;
- c) Metoda klasifikacije;
- d) Statistička metoda;
- e) Komparativna metoda.

1.4. Očekivani rezultati nakon izrade studije

1. Utvrđivanje i upoznavanje sa prirodnim potencijalima rijeke Skrbuša i značaja njihovog adekvatnog korištenja;
2. Upoznavanje sa realnim, trenutnim stanjem rijeke Skrbuša;
3. Razvijanje ekološke svijesti među mještanima sela Mujića Rečine, Kolašin i šire;
4. Podsticanje razvoja eko-turizma među mještanima sela Mujića Rečine;
5. Podsticanje razvoja poljoprivrede i ribolova među mještanima sela Mujića Rečine;
6. Doprinošenje u odbrani rijeke Skrbuša od uništavanja njenih prirodnih resursa izgradnjom mini hidroelektrane.

Ovaj dokument namijenjen je svima, ali prije svega onima koji se u toku poslednjih godina bore za očuvanje rijeke Skrbuša od projekta izgradnje mHE koji zapravo predstavlja korišćenje vodotoka u korist koncesionara, a na štetu lokalnog stanovništva, uz istovremeno narušavanje životne sredine.

U tom smislu, Studija će poslužiti za promociju rijeke kao izvora čiste, pijaće vode, kao i za promociju njene ekonomske, ekološke, estetske i spiritualne vrijednosti za mještane sela Mujića Rečine, Kolašin.

2 RIJEKA SKRBUŠA (REČINSKA RIJEKA)

2.1 O selu Mujića Rečine

Mujića Rečine je naselje u opštini Kolašin u Crnoj Gori, smješteno na nadmorskoj visini od 1,412m. Prema popisu iz 2003. u tom selu živjela su 13 stanovnika, dok prema popisu iz 1991. godine živjela su 32 stanovnika.

U nekada najbogatijem selu kolašinskog sreza trenutno su aktivna samo 3 domaćinstva, dok preko 150 vlasnika imanja žive širom Crne Gore. Ranije je bilo i do 300 aktivnih domaćinstava. Iako su evidentne emigracije, vlasnici domaćinstava s vremena na vrijeme posjećuju i održavaju svoja imanja.

U naselju Mujića Rečine živi 11 punoljetnih stanovnika, a prosječna starost stanovništva iznosi 55,3 godina (48,8 kod muškaraca i 57,4 kod žena). U naselju ima 7 domaćinstava, a prosječan broj članova po domaćinstvu je 1,86.

Ovo naselje je uglavnom naseljeno Srbima (84.61% prema popisu iz 2003. godine) i Crnogorcima (15.38%), a u posljednja tri popisa, primijećen je pad u broju stanovnika.

Mujića Rečine	
Osnovni podaci	
Opština	Kolašin
Stanovništvo	
Stanovništvo (2003)	13
Geografija	
Koordinate	42°47'32"N 19°36'13"E / 42.792333°N 19.603666°E
Nadmorska visina	1412 m

Mujića Rečine na karti Crne Gore

Selo Mujića Rečine

Sami naziv “Rečine” nastao je i prije dolaska Turaka i vjeruje se da je nastao od staroslovenske riječi “rek” što znači pad, izvor.

Kako je u tom selu podbaran teren, nesmotreni radovi na putevima dovode do klizišta istog.

Zbog svoje nadmorske visine i prirodnih ljepota, Mujića Rečine je atraktivno mjesto za turiste.

Mir, zdrav vazduh, prijateljstva, ljubav prema prirodi i životinjama, planinarske ture i posjeta manastiru Ćirilovac je ono što mami predstavnike svih generacija.

Manastir Ćirilovac

Vodenički kamen

U Rečinama je sačuvan jedan vodenički kamen koji mještani planiraju obnoviti jer veći broj porodica planira da se vrati na selo.

2.2 O rijeci Skrbuša (Rečinska rijeka)

Rijeka Skrbuša se nalazi u opštini Kolašin, i dužinom od skoro 12km, jedna je od pritoka rijeke Tare, poznate kao “Suza Evrope”.

Biodiverzitetom vrijednog divljenja, Rečinska rijeka je bogata i ribom – potočarskom pastrmkom.

Voda u Rečinskoj rijeci je čista, pitka i izvor života za lokalno stanovništvo, domaću i divlju životinju.

Rijeka Skrbuša (Rečinska rijeka)

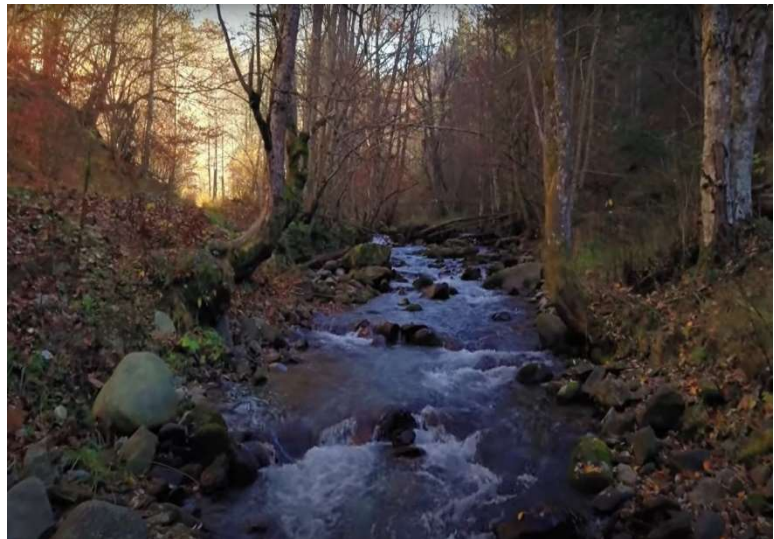
Stijena Galerija

Huk Rečinske rijeke, koji proizvodi prirodnu melodiju, je dobro poznat lokalnom stanovništvu, dok kanjon rijeke obiluje prelijepim stijenama od kojih je najpoznatija ona, u narodu poznata kao Galerija.

3 ZNAČAJ RIJEKA

Rijeke predstavljaju glavni izvor čiste, pijaće vode i njihove ekonomske, ekološke, estetske i spiritualne vrijednosti dosežu do svih nas.

Zdravlje riječnih ekosistema direktno utiče na kvalitet vode koje pijemo. Šume i rijeke igraju ulogu filtera koji konstantno prečišćava vodu, koja kao takva zahtijeva manje hemijskih tretmana i skupih pomoćnih sredstava za njeno vještačko prečišćavanje kako bi bila pogodna za piće.

Rijeke su vitalna prirodna staništa za mnoge vrste – ribe, ptice i sisari žive u rijekama ili oko njih i zavise od njih da bi pribavili hranu.

Plodno aluvijalno zemljište riječnih dolina je idealno za ratarstvo. Moderna poljoprivreda se u mnogim djelovima svijeta još uvijek naslanja na rijeke. One su i važni transportni koridori.

U novije vrijeme korišćenje rijeka za transport ljudi i dobara raste. Razloge treba tražiti u sve većim gužvama na tradicionalnim putevima, ali i u zaštiti životne sredine. Divlje rijeke su izvor zabave – plivanje, splavarenje, vožnja kajaka, planinarenje i posmatranje divljih životinja privlače ljude svih generacija u područjima sa čistim i zdravim rijekama.

Turizam je ponekad jedini izvor prihoda za ruralne zajednice i tim prije je važno da rijeke ostanu čiste i netaknute kako bi mogle da ekonomski podrže ovakve zajednice.

4 UNIŠTAVANJE RIJEKE SKRBUŠA

Rijeka Skrbuša u cijevima

Iako naš opstanak zavisi od dostupnosti čistih rijeka, čovječanstvo dozvoljava zagađenje rijeka industrijom, stavljanje rijeka u cijevi radi bogaćenja pojedinaca i mnoge druge aktivnosti koje ugrožavaju naše rijeke.

Izgradnjom malih hidroelektrana narušavaju se sve dobre stvari koje nam rijeke pružaju, jer kada se voda “zahvati” vodi se nekoliko kilometara kroz cijevi, propušta kroz turbine i vraća u vodotok čime se ne produkuje nikakvo zagađenje, ali oni koji zagovaraju izgradnju malih hidroelektrana

izbjegnu da kažu da, to što odvođenje vode čini, uništava potpuno život, odnosno čini ekocid u tim vodotocima.

Projekat izgradnje mHE Skrbuša podrazumijeva provlačenje cijevi kroz rijeku u dužini od 2.3 kilometra. Kada se rijeka pregradi i uvede u cijevi mijenja se njen prirodni tok dok u njoj ostaje nedovoljno ili vrlo malo vode da bi opstale biljke i životinje. Da bi se izgradila mHE krče se šume, sijeku stabla što negativno utiče na druge životinje, šume se smanjuju, vazduh postaje nekvalitetniji, dolazi do erozije terena. Izgradnja i eksploatacija malih hidroelektrana je u suprotnosti sa odredbama Zakona o vodama.

5 ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Kako je projekat izgradnje mHE Skrbuša zapravo korišćenje vodotoka u korist koncesionara, a na štetu lokalnog stanovništva, uz istovremeno narušavanje životne sredine, u cilju zaštite tog prirodnog dobra preporučuje se da se realizuju aktivnosti kao što su:

- obuke na kojima će učesnici imati priliku da nauče nešto više o značaju rijeka u lokalnoj zajednici;

- obuke o eko-aktivizmu;

- obuke o medijskoj pismenosti i sprovođenju digitalne kampanje na društvenim mrežama;

- obuke o nenasilnoj direktnoj akciji i građanskoj neposlušnosti;

- baviti se poljoprivredom i ruralnim turizmom;

- organizacija mirnih protesnih skupova.

